

Een standaard is nooit af

Door Rob Burkhard

"BOMOS is een handreiking over hoe je open standaarden kunt beheren. Maar let op, het is geen standaard op zichzelf. Het is een hulpmiddel." Aan het woord is Lancelot Schellevis, adviseur standaardisatie bij het Forum van Standaardisatie. "BOMOS beschrijft alles waar je op moet letten bij het beheer van een standaard", legt hij uit. "Op strategisch en tactisch niveau, maar ook op praktisch niveau. Hoe zorg je ervoor dat een standaard ook daadwerkelijk gebruikt gaat worden? Op welke manier betrek je jouw stakeholders en community? Hoe zorg je voor een continue financiering? Kortom, hoe garandeer je dat de standaard zich steeds opnieuw kan aanpassen aan nieuwe gebruikerswensen?"

Doorontwikkeling nodig

Daarmee raakt Schellevis meteen aan de problematiek die aan de ontwikkeling van BOMOS ten grondslag ligt. Want hoe vaak gebeurde het niet dat er standaarden werden ontwikkeld zonder stil te staan bij de verdere ontwikkeling en beheer van die standaard? "Veel te vaak", benadrukt Schellevis. "En alleen door standaarden te beheren en door te ontwikkelen, blijft een standaard relevant en kan hij bijdragen aan de doelstellingen waarvoor hij bedoeld was." Voor het Forum van Standaardisatie zijn interoperabiliteit en het voorkomen van leveranciersafhankelijkheid belangrijke doelen. "Wij willen dat open standaarden ervoor zorgen dat softwarepakketten van verschillende leveranciers goed met elkaar kunnen werken. En dat gebruikers dus niet afhankelijk worden van één bepaalde leverancier", aldus Schellevis.

De ultieme checklist

Friso Penninga is trekker van het basisprogramma Standaardisatie & Innovatie bij Geonovum, de organisatie die zich bij

BOMOS staat voor Beheer- en OntwikkelModel voor Open Standaarden. Hoewel er een goede kans is dat u nog nooit van dit model heeft gehoord, komt de term steeds vaker voorbij in de geo-wereld. Organisaties die zich bezighouden met (geo-)standaarden laten graag horen dat ze conform BOMOS werken, zeker als zij in het bezit zijn van het predicaat 'uitstekend beheerd'. Maar wat betekent dit eigenlijk?

uitstek bezighoudt met het ontwikkelen en beheren van geo-standaarden. Hij sluit zich aan bij de door Schellevis beschreven doelstellingen. "Een standaard is voor ons nooit een doel op zich, het is een middel. Wij willen ervoor zorgen dat overheidsorganisaties makkelijker kunnen samenwerken en beter data kunnen uitwisselen, ongeacht welke systemen zij gebruiken. Daarom ont-

Lancelot Schellevis, Forum Standaardisatie en Friso Penninga, Geonovum.

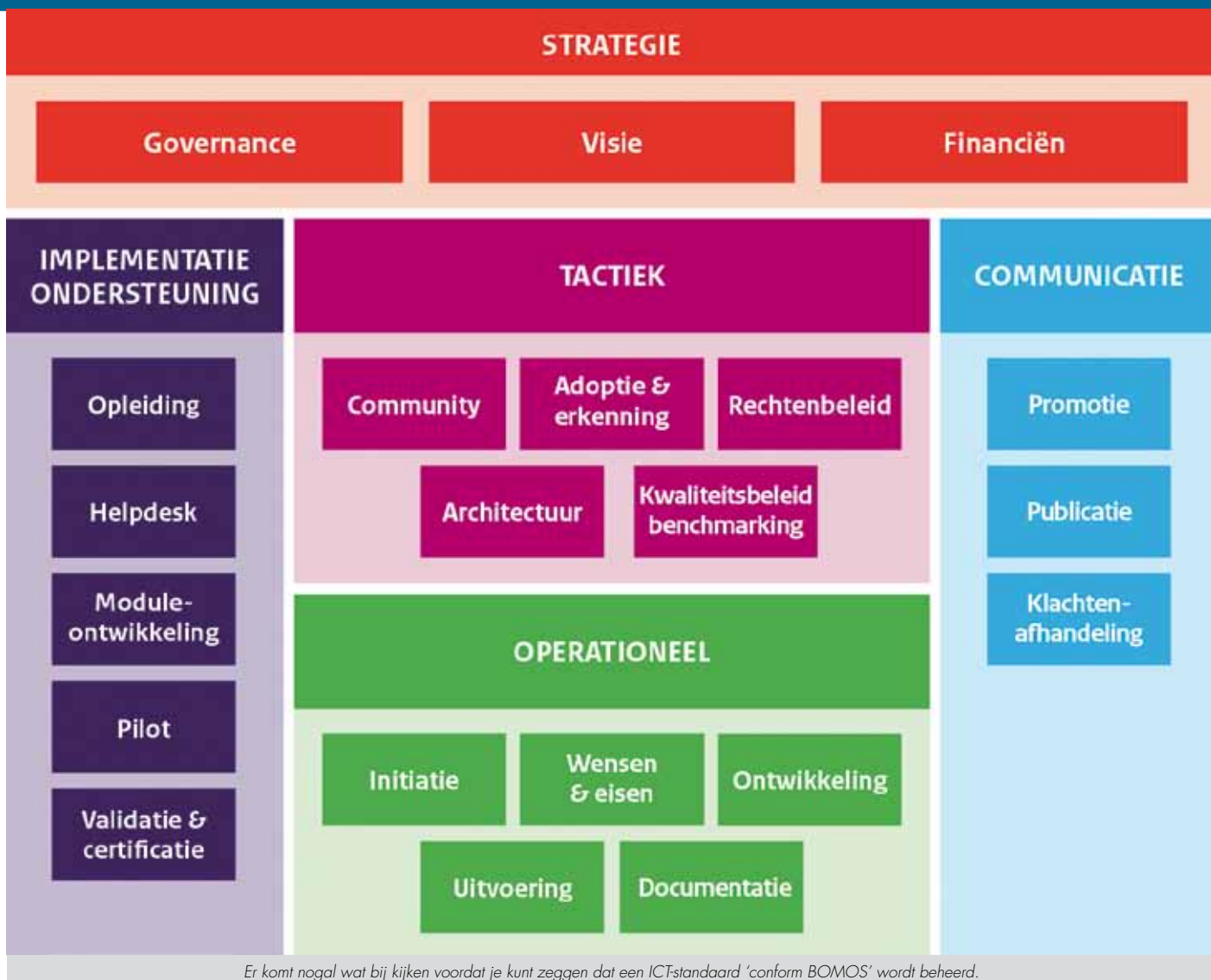
wikkelen we geo-standaarden. Maar als je klaar bent met de ontwikkeling van zo'n standaard, dan heb je het slechts voor dat ene moment goed geregeld. Over een jaar kan alles weer anders zijn. Daarom is het zo belangrijk om ook aandacht te besteden aan de fase ná de ontwikkeling. Alleen met duurzaam beheer kan de standaard meegroeien met de steeds sneller veranderende gebruikerswensen."

Governance, financiering, communicatie, uitvoering

"De uitdaging bij beheer van standaarden is dat er heel veel verschillende aspecten bij komen kijken", voegt Penninga eraan toe. "Het gaat om veel meer dan alleen de afhandeling van vragen of klachten van gebruikers. Het gaat ook over de governance, de financiering, de communicatie, de praktische uitvoering. Als je vanuit het niets je beheer wilt opzetten, dan is de kans gewoon erg groot dat je iets over het hoofd ziet. Het klinkt misschien wat oneerbiedig, maar voor ons is BOMOS de ultieme checklist om te controleren of we alle aspecten hebben meegenomen."

Uitstekend beheer

Geonovum is een van de organisaties die over het BOMOS-predicaat 'uitstekend beheerd' beschikt. "Wij hebben dat predicaat in 2014 gekregen", vertelt Penninga. "Dat was ook de tijd waarin we BOMOS echt expliciet gingen toepassen. Voor die tijd hadden we intern ook al een werkwijze die je 'BOMOS-achtig' zou kunnen noemen. Maar met het groeien van onze eigen organisatie, was het wel erg fijn om die interne werkwijze nu ook tegen een nog verder uitgewerkt beheermodel aan te houden. Het heeft ons geholpen onze benadering van beheer verder aan te scherpen. En momenteel zijn we zelfs zo ver dat we al in onze offertes voor het ontwikkelen van nieuwe standaarden een

Er komt nogal wat bij kijken voordat je kunt zeggen dat een ICT-standaard 'conform BOMOS' wordt beheerd.

paragraaf opnemen over beheer, gebaseerd op BOMOS."

Niet zomaar op de lijst

"Overigens is het predicaat 'uitstekend beheerd' niet een etiket dat wij aan een organisatie geven", merkt Schellevis op. "Het is een beoordeling die wij koppelen aan bepaalde standaarden waarvan wij getoetst hebben of ze goed beheerd worden en die bij ons op de lijst van open standaarden ('pas toe of leg uit') staan." Voor overheden is het verplicht om deze standaarden voor gegevensuitwisseling te ondersteunen. "Het voordeel daarvan is dat wij bij nieuwe versies van die standaard, niet de hele toetsing opnieuw hoeven te doen en dat overheden erop kunnen vertrouwen dat het beheer van een standaard goed geregeld is. Geonovum heeft bijvoorbeeld het predicaat voor een set van zes geo-standaarden. Maar als zij ineens een standaard zouden ontwikkelen binnen een geheel ander domein zoals e-facturatie of iets dergelijks, dan komt die standaard natuurlijk niet zomaar op onze lijst."

In contact met de gebruikers

"BOMOS-conform beheer betekent inderdaad dat je zicht hebt op de adoptie en implementatie en dat je goed in contact staat met de gebruikers van je standaarden", beaamt Penninga. "Bij de standaarden die wij ontwikkelen en beheren zie je dat bijvoorbeeld terug in het feit dat wij altijd gebruikersbijeenkomsten, kennissessies en consultaties met leveranciers organiseren, dat wij helpdesks en inloopsprekuren inrichten en validators aanbieden, zodat ontwikkelaars kunnen checken of hun pakketten aan de standaard voldoen. Ook in de werkwijze rond de grote basisregistraties zijn deze elementen vanaf het begin herkenbaar aanwezig geweest. Bij de BGT en de ontwikkeling van de IMGeo-standaarden, maar ook nu bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van de BRO."

Levenscyclus

Een toenemend aantal organisaties heeft BOMOS toegepast als hulpmiddel bij hun standaardenbeheer, weet Schellevis. Het BIM-loket maakt er bijvoorbeeld gebruik van. Maar ook de Aquo-standaard en de SETU-standaarden uit de uitzendbranche gebrui-

ken BOMOS als hulpmiddel voor hun beheer. "Toch is het niet zo dat iedere standaard per se conform BOMOS beheerd hoeft te worden", benadrukt Schellevis. "Voor kleinere standaarden hoef je echt niet het volledige, uitgebreide model toe te passen. Dan schiet het misschien zijn doel voorbij." Wat ook heel belangrijk is om te beseffen, vindt Schellevis, is dat BOMOS toepasbaar is op standaarden in alle fases van hun levenscyclus. "Het gaat niet alleen om standaarden die al ontwikkeld zijn en die aan de man moeten worden gebracht. Het gaat ook om standaarden die misschien nog in het begin van hun ontwikkeling staan, maar waar leveranciers misschien toch al wat mee willen doen. Denk bijvoorbeeld aan standaarden rond 3D. De eerste stap bij een BOMOS-implementatie is niet voor niets het bepalen van de levenscyclusfase van de standaard."

Meedoen

Voor organisaties die standaarden ontwikkelen en beheren is BOMOS een waardevol hulpmiddel. "De ultieme checklijst, zoals Penninga het nogmaals benadrukt. "Voor de gebruikers van standaarden is het vooral een

Schellevis en Penninga benadrukken dat standaarden enkel met steeds vernieuwende wensen en eisen kunnen meegroeien als er sprake is van een 'duurzaam beheer' van die standaarden.

soort garantie dat er goed is nagedacht over continuïteit van standaarden in bestuurlijke en financiële zin. En dat er goede voorwaarden zijn geschapen voor adoptie, implementatie en doorontwikkeling." Bij het goed beheren van standaarden zullen de meeste mensen niet echt stilstaan, maar, zo voegt Schellevis eraan toe: "Het zorgt er uiteindelijk wel voor dat een gebruiker van een standaard, zoals een

softwareontwikkelaar of een informatieanalist, ergens terecht kan met zijn vragen. Het betekent dat hij een klacht kan indienen, en dat hij verbeter suggesties kan geven. Het betekent daarmee ook impliciet dat je als gebruiker, of als leverancier, mee kunt doen in het proces van beheer en doorontwikkeling. In alle fasen van de levenscyclus. En dat is goed om te weten, want een standaard is nooit af!"

Rob Burkhard r.burkhard@geonovum.nl is communications & content specialist bij Geonovum.

www.forumstandaardisatie.nl/thema/ontwikkelen-en-beheren-van-open-standaarden

Digireg

Uw partner in:

- **Ontzorging BGT en BAG**
- **Detachering BGT/BAG/BOR**
- **Mutatiesignalering**
- **Stereokartering**
- **Terrestrisch meten**

www.digireg.nl • info@digireg.nl • 077 - 2086012